

Klokkenluiders met gevoel voor traditie

Het Utrechts Klokkenluiders Gilde (UKG) zorgt ervoor dat de 58 luidklokken die de binnenstad rijk is, regelmatig te horen zijn. In de traditie van de middeleeuwse ambachtsgilden worden leden geschoold om de stad te laten genieten van dit unieke cultuurhistorische erfgoed.

LUIDZOLDER

FOTO: TACO ANEMA

Een zonnige zondagochtend in Utrecht. Om tien uur beginnen de klokken van de Domtoren te luiden. De argeloze wandelaar die op het Domplein loopt of op een terrasje aan de gracht geniet van een kop koffie denkt: iemand heeft een schakelaar ingedrukt en dan begint het gebeier. Maar zo werkt het niet. In de Domtoren zijn op hetzelfde moment zes leden van het Utrechts Klokkenluiders Gilde (UKG) druk bezig met het handmatig luiden van de verschillende klokken op een van de zolders. Om de werkvloer te bereiken hebben de klokkenluiders al 196 traptreden in de benen. Een etage hoger hangen de 14 klokken waarvan een deel in actie komt op deze zondag. Handmatig aangedreven door de luiders die met hun klus zijn begonnen onder regie van luidmeester Eric Vriezen. Na zeven minuten is de 'voorluiding' voorbij, om kwart over tien volgt de 'hoofdluiding' die net zo lang duurt en daarmee is de kerkdienst in de Dom die om halfelf begint, genoegzaam aangekondigd. Arie Noordermeer is secretaris van het UKG en al vijftien jaar actief in deze bloeiende vereniging die de eeuwenoude

traditie voortzet om de klokken te laten spreken. De meeste klokken in de Domtoren hangen er al meer dan 500 jaar. Sommige zijn overigens amper dertig jaar oud. Ze vervangen de bronzen exemplaren die al in de zeventiende eeuw zijn opgeofferd voor de aanschaf van de beiaard voor de Domtoren. "Het UKG nam in 1982 het initiatief om de ontbrekende klokken bij te gieten", legt hij uit. Noordermeer wijst erop dat de antieke klokken allemaal een kwartslag zijn gedraaid. Want het eeuwenlange gehamer van de klepels heeft de randen van de klokken niet onberoerd gelaten. Door het draaien van de klokken wordt hun levensduur aanzienlijk verlengd. Het Utrechts Klokkenluiders Gilde beperkt zich niet tot de Dom. "We luiden de klokken in acht kerken, het Academiegebouw en de Buurtoren. In die toren, onderdeel van de Buurkerk waarin museum Speelklok is gevestigd, hangt de zogenaamde Banklok die bijvoorbeeld in actie komt voorafgaand aan de vergadering van de gemeenteraad. Ook op zaterdag klinkt die klok: om vijf uur 's middags om het

einde van de werkweek te markeren." De Banklok is in 1472 in Utrecht gegoten en heeft tot 1912 gediend als brandalarm. Vanaf de torenomgang waakten brandwachten over de stad. Het UKG ontfermt zich ook over het klokje in de toren van het Bartholomeus Gasthuis in de Lange Smeestraat. Elke middag om 12 uur wordt deze Papklok geluid om de lunch (die in het oude Gasthuis vroeger veelal uit pap bestond) aan te kondigen. Annelies Smit, zelf frequent klokkenluider, maakt het rooster voor het Gasthuis. De Papklok heet officieel Bartholomeus en wordt ook wel Bartje genoemd, vertelt Annelies en hij stamt uit 1471. Bartholomeus laat zich ook op hoogtijdagen horen en tijdens de uitvaart van overleden bewoners van het Gasthuis.

Het UKG telt ruim 800 leden waarvan 80 regelmatig luiden. "We hebben een wachtlijst voor leden die ook graag op het rooster willen. Daarvoor moeten ze eerst een interne opleiding volgen bij onze luidmeesters. Veel leden koesteren de traditie en beschouwen zich als vriend van de vereniging maar hebben niet de behoefte om zelf ook te luiden", aldus Noordermeer. Elk jaar organiseert de vereniging bijeenkomsten en excursies. Onlangs hebben UKG-leden diverse kerken en kloosters in Frankrijk bezocht, waaronder Tours, de stad waar Sint Maarten, schutspatroon van de Dom en van de stad, ooit bisschop was. Op 11 november viert het UKG dat Sint Maarten 1700 jaar geleden werd geboren. Ook andere activiteiten staan dit jaar in het teken van dit jubileum.

COR VAN SANTEN

Meer weten?

Kijk op www.klokkenluiders.nl